

Kazimierz Więsek OFMConv

*Chrystocentryczna zasada odnowy kultu maryjnego
według adhortacji Pawła VI „Marialis cultus”*

Łódź-Łagiewniki – Lublin 1984

Wstęp

1. „W życiu Dziewicy Maryi wszystko odnosi się do Chrystusa i od Niego zależy” (MC 25)
  - 1.1. „Dary i przywileje Błogosławionej Dziewicy odnoszą się do Chrystusa” (KK 67)
  - 1.2. „Błogosławiona Dziewica Maryja jest ściśle związana ze zbawczymi wydarzeniami Syna” (MC 7)
  - 1.3. „Całkowicie zależny od Chrystusa wpływ [...] zbawienny Błogosławionej Dziewicy” (KK 60)
2. „Nauczycielka pobożności” (MC 21)
  - 2.1. Maryja jako wzór dla całego Kościoła w oddawaniu Bogu kultu religijnego
  - 2.2. Maryja jako mistrzyni postawy kultycznej poszczególnych chrześcijan
3. Liturgiczne egzemplifikacje chrystocentrycznej odnowy kultu maryjnego
  - 3.1. Odnowiona teologia liturgii jako podstawa chrystocentrycznej odnowy kultu maryjnego
  - 3.2. Zastosowanie chrystocentrycznej zasady odnowy kultu maryjnego w liturgii
    - 3.2.1. Chrystocentryzm maryjny w mszale rzymskim
    - 3.2.2. Chrystocentryzm maryjny w odnowionym kalendarzu liturgicznym
4. „Aby w każdej formie kultu Dziewicy Maryi uwydatniał się aspekt chrystocentryczny” (MC 25)
  - 4.1. Wytyczne dla rozwoju pobożności maryjnej
    - 4.1.1. Biblijność
    - 4.1.2. Liturgiczność

- 4.1.3. Ekumeniczność
- 4.1.4. Uwzględnienie współczesnej antropologii
- 4.2. Biblia w służbie pobożności
- 4.3. Dawne i nowe formy kultu maryjnego
  - 4.3.1. Różaniec – wielką medytacją tajemnic Chrystusa
  - 4.3.2. Anioł Pański
  - 4.3.3. Pielgrzymka
  - 4.3.4. Peregrynacja

Zakończenie

Bibliografia

Ze wstępu

Niniejsze opracowanie stawia sobie za cel wyjaśnienie, na czym polega chrystocentryczna zasada odnowy kultu maryjnego postulowana przez Pawła VI w adhortacji *Marialis cultus*. Adhortacja wskazuje tę zasadę jako pierwszą spośród wielu innych. Dokonamy najpierw analizy wypowiedzi Pawła VI ze wspomnianego dokumentu, odwołując się w razie potrzeby do komentarzy oraz innej literatury przedmiotu.

Ponieważ adhortacja wyrasta z mariologii Soboru Watykańskiego II, trzeba będzie starannie ją uwzględnić, by podstawowy tekst źródłowy osadzić we właściwym kontekście teologicznym.

Mając na uwadze doniosłość zagadnienia spróbujemy spojrzeć na nie w perspektywie teologiczno-pastoralnej.

Z zakończenia

Zadaniem niniejszej pracy było przedstawienie chrystocentrycznej zasady odnowy kultu maryjnego według adhortacji Pawła VI *Marialis cultus*. Upłynęło pierwsze dziesięciolecie od wydania tego dokumentu, nikt jednak nie rozwinął tej zasady, mimo licznych publikacji poświęconych „wielkiej karcie kultu maryjnego”. Pojawiły się jedynie krótkie wzmianki. Stąd też rozwiązanie postawionego tutaj problemu wymagało sporo samodzielności.

Nowe podejścia do zagadnień mariologicznych, a szczególnie ukierunkowanie chrystocentryczne, pojawiają się coraz częściej od czasów Soboru Watykańskiego II. Nie znalazłem jednak opracowania, które by ujmowało te zagadnienia w świetle *Marialis cultus*. Trzeba stwierdzić, że ten najobszerniejszy dokument maryjny Urzędu Nauczycielskiego Kościoła w sprawie kultu maryjnego daje mocną teologiczną pod-

budowę czci oddawanej Najświętszej Maryi Pannie, gdyż sięga do najzdrowszych źródeł tradycji, w tym do liturgii.

Dlatego też w niniejszej pracy zwracano się do niej bardzo często. Taką drogę wyznaczyła sama adhortacja *Marialis cultus*, która, podejmując myśl Soboru, wiele uwagi poświęciła kultowi maryjnemu w liturgii.

Przeprowadzone tutaj studium pozwala sformułować następujące wnioski:

1. *Marialis cultus* jest wyśmienitą zachętą do szukania owocnych inicjatyw zmierzających do rozwoju i odnowy pobożności maryjnej.

2. W liturgii odnajdujemy uzasadnioną i bezpieczną teologię pobożności maryjnej. Nasuwa się wniosek o konieczności przenoszenia omówionej tu zasady na teren duszpasterstwa. Chrześcijanin musi poczuć się związany z tajemnicą maryjną zarówno na płaszczyźnie teologicznej, jak w dziedzinie praktyki życia duchowego.

Te wartości ukazano w drugim rozdziale. Przykład Maryi stanowi szczególnie rodzaj pośrednictwa, jaki Maryja spełnia w Ludzie Bożym.

3. Głównym miejscem przepowiadania o Maryi jest kazanie. Należy brać pod uwagę okresy życia liturgicznego, przede wszystkim okres adwentu, ponieważ wypełniają go treści historiozbowcze. Paweł VI celowo zwraca na to uwagę: „chcemy również w okresie adwentu zwrócić uwagę na to, że połączenie oczekiwania mesjańskiego i oczekiwania chwalebego przyjścia Chrystusa z pełnym podziwu wspomnieniem Matki, dostarcza wzoru wspaniałej równowagi w oddaniu czci. Może to być uznawane za normę, celem powstrzymania wszelkiej dążności do oddzielania – jak to ma miejsce w pewnych formach pobożności ludowej – nabożeństw do Bożej Rodzicielki od centrum, ku któremu koniecznie trzeba je kierować, mianowicie od Chrystusa” (MC 4). Także tradycyjnie maryjne miesiące maj i październik dostarczają okazji, aby na serio podjąć głoszenie Słowa Bożego i słowa Kościoła o Matce Pana.

4. Czwarty wniosek wynika z powyższego, a dotyczy teologicznej formacji czcicieli Maryi. Należy o nią zabiegać w małych grupach, poczynając od młodzieży, a kończąc na duszpasterstwie starszych. Formację teologiczną trzeba dopełniać praktyką. Osiąga się ją przede wszystkim poprzez nabożeństwa, przy czym liturgia Mszy świętej winna stać ponad nimi. Swoją wartość powinny zachować także formy liturgii oraz nabożeństw nieeucharystycznych: liturgia słowa, litanie i skupienia. Istnieje szereg książek, które mogą służyć pomocą. Wśród wielu polecić trzeba pozycję Theo Schmidkonia, *Maryja wzorem wiary*¹, tłumaczoną z języka niemieckiego. Biblia ukazuje nam Maryję bliską naszemu życiu. Mówi nie tylko o przeszłości, lecz naświetla również terażniejszość.

¹ Kraków 1980.

Praca niniejsza nie ujmuje całości zagadnień rozwiniętych w *Marialis cultus*. Na podstawie papieskiego dokumentu warto opracować jeszcze szereg tematów związanych z postulowanymi zasadami odnowy kultu maryjnego.

Papież daje wyczerpujący zarys nauki odnośnie do zasady pneumatologicznej, biblijnej, eklezjologicznej, antropologicznej i ekumenicznej. Wszystkie oczekują na rozwinięcie. Należałoby rozważyć problem, który zdaje się zyskiwać na znaczeniu w naszej literaturze mariologicznej: Maryja jako obraz „nowej kobiety”. Nie sposób wreszcie nie wyrazić zdziwienia i żalu, iż adhortacja *Marialis cultus* nie stała się w Polsce przedmiotem ogólnopolskiego sympozjum i nie doczekała się obszernych, pogłębionych opracowań teologicznych.